

H. Siński

Nr 86-7

WYDAWNICTWO „ECHA PRZEMYSKIEGO“ Nr. 1.

2913.

REFORMA WYBORCZA

DLA

RADY PAŃSTWA.

PRZEMYŚL.

Nakładem Redakcyi „Echa Przemyskiego“.

Z drukarni „Udziałowej“ Jana Łazora.

1907.

C.
1911

WYDAWNICTWO „ECHA PRZEMYSKIEGO“ Nr. 1.

REFORMA WYBORCZA

DLA

RADY PAŃSTWA.

PRZEMYSŁ.

Nakładem Redakcyi „Echa Przemyskiego“.

Z drukarni „Udziałowej“ Jana Łazora.

1907.

Nr inwent. 2913.

Reforma wyborcza z 26. stycznia 1907 znosi w zupełności podstawy ordynacji wyborczej, która dotąd obowiązywała. Zaprowadza powszechne, równe, bezpośrednie i tajne głosowanie. Zmiana doraźna, wywrzeć musi wpływ na społeczne, ekonomiczne i narodowe stosunki naszego kraju. Z przeświadczenia o tem, wynika potrzeba obznajomienia się w celu obrony prawa wyborczego, z postanowieniami reformy wyborczej.

Pragnąc ułatwić to, najszerszym kołom społeczeństwa naszego, podajemy w streszczeniu najaktualniejsze postanowienia ordynacji wyborczej.

I. Prawo wyborcze.

Prawo głosowania na posła, ma każdy mężczyzna, który 24. rok życia ukończył, jest obywatelem Państwa austriackiego, wedle postanowień ordynacji wyborczej, prawa wyborczego niejest pozbawiony, lub je nie utracił, i w gminie, w której wyborzy odbywać się mają, od dnia rozpisania wyborów, co najmniej od jednego roku mieszka.

Obieralnym na posła do Rady Państwa jest każdy mężczyzna, który co najmniej od trzech lat jest obywatelem austriackiego Państwa i ukończył 30 rok życia, a z mocy postanowień ordynacyi wyborczej nie jest prawa wyborczego pozbawiony lub je nie utracił.

Nadto mogą także członkowie Izby Panów, wybranymi być na posłów do Rady państwa.

Nie mają prawa wyborczego:

Wojskowi wszystkich stopni, kapłani wojskowi i gażyści, którzy w czynnej służbie siły zbrojnej pozostają i żandarmerya, nie mogą ani wybierać, ani być wybranymi, chociażby czasowo byli urlopowani.

Wybranymi być niemogą także urzędnicy zostający w czynnej służbie siły zbrojnej; lecz mają prawo głosowania.

Należący do siły zbrojnej, którzy jedynie w spełnieniu obowiązkowego ćwiczenia wojskowego, w czasie wyborów są w czynnej służbie, nie mogą wybierać, lecz mogą być wybrani.

Wykluczeni od prawa wybierania i od wybieralności są:

1) Osoby pod władzą ojcowską, opieką lub kuratelą zostające.

2) Ubodzy, którzy otrzymują z funduszków publicznych lub gminnych zaopatrzenie, albo takowe w roku wybory bezpośrednio poprzedzającym pobierali, albo też w ogólności są ciężarem publicznej dobroczynności.

Subwencye jednak z kas chorych, renty ubezpieczenia od wypadków, na starość i inwalidów; bezpłatne leczenie w publicznych szpitalach, uwolnienie od opłaty szkolnej, pobieranie środków naukowych lub stypendyów, tudzież zapomogi głodowe niepozbawiają prawa wyborczego.

3) Krydataryusze do czasu ukończenia konkursu, a jeżeli dłużnik był kupcem, dopokąd nie odzyska odjętego mu prawa prowadzenia na nowo utraconego przedsiębiorstwa.

4) Osoby za zbrodnię lub przestępstwo kradzieży, sprzeniewierzenia, udziału w tychże, oszustwa, kuplerstwa i inne w ordynacyi wyborczej z powołaniem ustaw wskazane czyny karygodne, na karę zasądzone.

5) Osoby, które za przestępstwa w ustawie wojskowej oznaczone, na karę zostały zasądzone, mianowicie za uchylenie się od obowiązku służby wojskowej wyjazdem za granicę, za chytre zabiegi, ażeby siebie lub drugiego uwolnić od służby, lub

by uzyskać dla siebie lub drugiego uprawnienia do jednorocznej służby, wreszcie za okaleczenie siebie lub drugiego w sposób, że do służby wojskowej stanie się niezdolnym lub przez kogo drugiego uszkodzić się daje; na czas trzech lat po ukończeniu kary.

6) Osoby za przestępstwo przeciw postanowieniom karnym, dla obrony wolności wyborczej, sądownie na karę zasądzone, jeżeli czyn popełniony został, przy wyborach posła do Rady państwa albo do Sejmu krajowego.

7) Oddani pod dozór policyjny lub do zakładu przymusowej pracy, tracą prawo wyborcze na lat trzy po ustaniu dozoru policyjnego, względnie po wypuszczeniu z zakładu przymusowej pracy.

8) Osoby, którym odjęta została sądownie władza ojcowska nad ich dziećmi, tracą prawo wyborcze na tak długo, jak długo dzieci pod obcą opieką pozostają a w każdym wypadku na przeciąg trzech lat po zarządzeniu sądownem odjęcia władzy ojcowskiej.

9) Osoby, które za pijaństwo lub za opilstwo na mocy powszechnej ustawy karnej lub innych zaprowadzić się mających postanowień ustawowych, więcej jak dwa razy na karę aresztu zostały zasądzone, na czas trzech lat po ukończeniu kary.

II. Okręgi wyborcze, ciała wyborcze i miejsca wyborów.

W celu przeprowadzenia wyborów, podzielony jest cały kraj na okręgi wyborcze, i liczba posłów wybrać się mających dla każdego okręgu wyznaczona (w dodatku tabelarycznym).

Okręgi wyborcze gminne, złożone są każdy z kilku okręgów sądowych, względnie z gmin tymi okręgami sądowymi objętych.

Każda gmina i każda w dodatku tabelarycznym osobno wymieniona część gminy jest miejscem wyboru.

W Galicyi, gminy mające wedle ostatniego ogólnego obliczenia ludności 1200 lub mniej mieszkańców, mogą rozporządzeniem Namiestnictwa być połączone z najbliższymi położonymi gminami, a nawet z gminami liczącymi więcej jak 1200 mieszkańców. W obydwu jednak wypadkach nie mogą być połączone w jedną grupę wyborczą gminy, razem mieć więcej mieszkańców jak 5000.

III. Rozpisanie wyborów.

Minister spraw wewnętrznych wyznacza dla wszystkich w Radzie państwa reprezentowanych królestw i krajów, jeden i ten sam dzień do prze-

prowadzenia wyborów; — a równocześnie dzień dla ewentualnie potrzebnych wyborów ściślejszych.

Rozpisanie wyborów ma być ogłoszone urzędową gazetą krajową, i plakatami we wszystkich gminach i miejscach wyboru.

Naczelnik każdej gminy sporządzić ma w alfabetycznym porządku spis wszystkich uprawnionych do wyborów z oznaczeniem stanu i mieszkania każdego.

Jeżeli głosowanie odbywa się w kilku miejscach gminy, to dla każdego z tychże, a jeżeli wyborcy jednej gminy w różnych okręgach wyborczych głosować mają, dla każdej części takiej gminy, osobny częściowy spis wyborców sporządzony być ma. Sporządzone listy wyborców przedkłada naczelnik gminy Starostwu (gmin mających własne statuta i głównych miast Namiestnictwu) które po sprostowaniu z urzędu niedokładności zwraca je naczelnikowi gminy; a tenże ma takowe codziennie przez 14 dni w biurze urzędowem gminy, na czas (w godzinach) przez Starostwo wyznaczony, do wolnego każdemu przeglądu wyłożyć, i to ogłosić.

W ogłoszeniu wyłożenia listy wyborców do przeglądu, oznaczony ma być termin 14 dni od dnia ogłoszenia, rachując do reklamacyi.

W gminach o więcej jak 5000 mieszkańcach, lista wyborców, musi być co dzień co najmniej przez 8 godzin do przeglądu wyłożona.

W razie jeżeli wyborcy jednej gminy głosować mają w różnych okręgach wyborczych, listy wyborców także w dotyczących okręgach wyborczych wyłożone być mają.

Od dnia rozpoczęcia terminu do reklamacji, obowiązany naczelnik gminy każdemu, kto zażąda wydać egzemplarz listy wyborców, za zwrotem kosztu wygotowania.

Żądający wydania egzemplarza listy wyborców, ma to żądanie w ciągu 8 dni po rozpisaniu wyborów podać do wiadomości naczelnika gminy. Żądania później zgłoszone nie będą uwzględniane.

IV. Reklamacje.

Do wnoszenia reklamacji przeciw liście wyborców mają prawo, tylko wyborcy dotyczącego okręgu wyborczego.

Reklamacje mogą być wnoszone: z powodu umieszczenia w liście wyborców osób nieposiadających prawa głosowania, albo z powodu nieumieszczenia w tejże uprawnionych wyborców. Wnosić je należy u naczelnika gminy, ustnie lub pisemnie.

W ciągu trzech dni przedłożyć ma naczelnik gminy reklamacje Starostwu do rozstrzygnięcia. Przeciw orzeczeniu Starostwa może tak reklamujący, jako też osoba której reklamacja dotyczy, w terminie 3 dni odwołać się do Namiestnictwa, którego orzeczenie bezwarunkowo jest ostatecznem.

Reklamacje i rekursa po upływie terminu wniesione, odrzucone będą jako spóźnione.

Jeżeli reklamacja żąda wykreślenia umieszczonego w liście wyborcy, tenże o niej zawiadomiony być ma, ażeby mógł do 24 godzin u naczelnika gminy lub w Starostwie oświadczyć się na nią, ustnie lub pisemnie.

Dla każdego pojedynczego wypadku reklamacji, reklamacja osobno wniesioną być musi.

Do reklamacji z powodu opuszczenia osoby uprawnionej do wyborów, dołączone być mają dokumenta do udowodnienia prawa wyborczego potrzebne, które są wolne od opłaty stempli.

Reklamacje i rekursa w których niezastósowano się do przepisów zwrócone będą bez uwzględnienia.

Jeżeli reklamacja została uwzględniona, Starostwo dokona odpowiednie orzeczeniu sprostowanie listy wyborców.

Od chwili ogłoszenia sprostowanej listy wyborców, dalsze sprostowanie jej dopuszczalnem jest tylko o tyle, że Starostwo jest obowiązane wykreślić z niej wyborców, u których utrata obywatelstwa austr. lub wypadek uzasadniający wedle postanowień §§ 7. i 8. (wyżej wyszczególnionych) ordynacyi wyborczej. utratę prawa wyborczego, zaszedł, albo później na jaw wyszedł.

Sprostowania listy wyborców przez władzę polityczną poczynione, mają być naczelnikowi gminy udzielone, ażeby je także w liście wyborców w urzędzie gminnym przechowanej wykonał.

Skoro lista wyborców, po rozstrzygnięciu reklamacyi sprostowaną została, Starostwa wedle miejsca wyborów właściwe wygotują karty legitymacyjne uprawniające do głosowania na posła.

W karcie legitymacyjnej muszą być oznaczone numer bieżący odpowiedni liście wyborców, miejsce, czas i godzina rozpoczęcia wyborów, godzina zamknięcia głosowania tudzież nazwisko i mieszkanie wyborcy.

Karty legitymacyjne mają być wyborcom w ich mieszkaniu doręczone; — a nadto muszą wyborcy w sposób w miejscu używany, być wezwani, ażeby jeżeli najpóźniej do 24 godzin przed dniem

wyborów, karty legitymacyjnej nie otrzymali, takowe w miejscu ogłoszeniem wskazanem *osobiście odebrali*.

Jeżeliby wyborca zgubił kartę legitymacyjną, wyda mu władza do tego powołana duplikat.

Do głosowania wydawane będą razem z kartami legitymacyjnymi kartki głosowania z pieczęcią urzędową Władzy do wydawania kart legitymacyjnych powołanej, zaopatrzone i umieszczona na nich uwaga, że każda inna nieurzędownie wydana kartka głosowania jako nieważna będzie uważana.

W miejsce zgubionej lub zniweczzonej kartki głosowania, wyda władza, która je wystawiła, a w dniu wyborów komisarz wyborczy, żądającemu wyborcy, inną kartę głosowania.

Komisarz rządowy wyda także potrzebne do ściślejszego wyboru kartki głosowania.

Czas i trwanie oddawania głosów, powinien być tak wyznaczony, ażeby wyborcom głosowanie wedle możliwości było zapewnione.

V. Wybór pośła.

Akt wyborczy odbywa się w obecności komisarza wyborczego, którego obowiązkiem jest czuwać nad utrzymaniem podczas wyborów spokoju i po-

rządku tudzież nad przestrzeganiem postanowień ordynacyi wyborczej i niedopuszczyć przekroczeń zakresu działania przez komisję (§. 22 ord. wyb.).

Kierownictwo akcji wyborczej należy do komisji wyborczej, z wyborców utworzonej, która się składa z siedmiu, a w gminach o mniej jak 1000 mieszkańcach z pięciu członków.

Trzech względnie dwóch członków komisji wybiera reprezentacya gminna, a trzech względnie dwóch komisarz wyborczy; z pomiędzy wyborców w tem ciele wyborczem do głosowania uprawnionych.

Ci 6 względnie 4 członkowie wybierają bezwzględną większością głosów, siódmego względnie piątego członka z grona tych samych wyborców.

Gdyby nawet przy drugim głosowaniu takiej (absolutnej) większości głosów nie uzyskano, zamianuje komisarz wyborczy tego członka (§. 18 o. w.).

Członkowie komisji wybiorą ze swojego grona względną większością głosów przewodniczącego. W razie równości głosów rozstrzyga los, przez komisarza wyborczego wyciągnąć się mający. (§. 19 ord. wyb.)

Z reguły wybraną być ma na każdym miejscu wyborów, jedna komisya wyborcza. Lecz jeżeli z po-

wodu rozległości terytoryalnej albo ze względu na liczbę mieszkańców, pożądanem jest, może Starostwo któremu gmina podlega, zarządzić ustanowienie kilku komisji wyborczych w obrębie gminy lub miejscowości. W takim wypadku przydzielenie wyborców do pojedynczych komisji nastąpić ma podług porządku alfabetycznego, albo podług terytoryalnej przynależności.

Tego rodzaju zarządzenia muszą być w czasie właściwym w sposób w miejscu używany w gminie ogłoszone.

Dla każdej komisji wyborczej dostarczy gmina odpowiedni lokal.

Krajowa władza polityczna mianuje komisarza wyborczego dla głównego miasta kraju, zaś dla wyborów w reszcie kraju odbyć się mających właściwe lub upoważnione do tego przez Namiestnictwo, Starostwo.

Urząd komisarza wyborczego jest urzędem honorowym, który każdy mający w miejscu wyboru prawo wyborcze, przyjąć obowiązany.

Komisarz wyborczy przydziela każdej komisji wyborczej pisarza, do spisania protokołu, w którym przebieg aktu wyboru i wszystkie ważne zdarzenia

w czasie tegoż, a szczególnie orzeczenia komisji wyborczej, mają być zamieszczone.

Uchwały komisji wyborczej zapadają względną większością głosów.

Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów, jego zatem głos decyduje.

Komisja wyborcza rozstrzyga o dopuszczeniu do głosowania, lub o ważności głosów oddanych tylko w razie jeżeli:

- a) przy oddawaniu głosu zachodzi wątpliwość co do tożsamości wyborcy,
- b) zachodzi pytanie o ważność lub nieważność pojedynczych oddanych głosów,
- c) w toku wyboru przeciw uprawnieniu do głosowania osoby jakiej w liście wyborców umieszczonej podniesione zostały zarzuty.

Zarzuty pod lit. a) c) wskazane może czynić nie tylko komisarz wyborczy i każdy członek komisji wyborczej, ale także każdy wyborca, a to ustnie lub pisemnie, lecz tylko tak długo, jak długo wyborca któremu prawo wyborcze zaprzeczono, nie oddał głosu; zaś w wypadku pod lit. c) jeżeli zarzucono, że wyborca po ustaleniu listy wyborców utracił prawo wyborcze.

Decyzję wydać ma komisja wyborcza w ka-

żdym pojedynczym wypadku przed dalszem głosowaniem.

Rekurs przeciw niej nie dopuszczalny.

Karty legitymacyjne wyborcom wydane, służą jako wezwanie, bez dalszego wezwania mają w dniu i w godzinach w nich oznaczonych do oddania głosu przybyć.

Do miejsca wyboru mają wstęp tylko wyborcy zaopatrzeni kartami legitymacyjnymi, po oddaniu głosu winni zaraz miejsce wyboru opuścić.

Jeżeli dla spokojnego przeprowadzenia wyboru okaże się potrzeba, mają wyborcy tylko pojedynczo do lokalu wyborów być wpuszczani.

Postanowienie takie może wydać tylko Starostwo lub komisarz wyborczy.

Na życzenie wyborców należy przybrać dwóch do pięciu, a w większych miastach do 10 mężów zaufania z grona wyborców a ci mają prawo być obecnymi podczas aktu wyborów, do czasu ogłoszenia wyborów.

Mężów zaufania mają wyborcy wymienić Starostwu, które z wymienionych liczbę odpowiednią, z możliwem uwzględnieniem wszystkich stronnictw przeznaczy.

Mężowie zaufania są świadkami przy akcie

wyborów, — wolno im tylko podnosić zarzuty wątpliwości co do tożsamości wyborey, i przeciw uprawnieniu do głosowania osoby w liście wyborców umieszczonej.

Żadnego innego wpływu na przebieg wyborów nie mają.

Podczas wyborów niewolno ani w lokalu wyborów i w budynku, w którym tenże się znajduje, ani też w bliższem tegoż otoczeniu, które władza polityczna oznacza, mieć przemówień do wyborców, zabronione są także wszelkie jakiegokolwiek agitacye.

Przystęp wolny i spokojny dla wyborców do lokalu wyborów i odejście mają być zapewnione.

Dla umożliwienia wyborcom wypełniania kartek głosowania ma dostarczyć gmina potrzebne do pisania rekwizyta i urządzenie.

W dniu wyboru, o wyznaczonej godzinie i w miejscu przeznaczonem, rozpoczyna się akcyja wyborcza ukonstytuowaniem się komisji wyborczej.

Jeżeliby dla braku wymagań prawnych, komisya wyborcza nie mogła być ukonstytuowaną, czynności jej załatwiać będzie komisarz wyborczy.

Głosowanie odbywa się kartkami głosowania, do którego używać wolno tylko kartek głosowania

urzędownie wydanych, a to pod nieważnością głosu danego.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem głosowania przekonać się ma komisya wyborcza, że urna przeznaczona do wkładania kartek głosowania jest próżna.

Głosowanie rozpoczyna się oddaniem głosów członków komisji wyborczej; po czym następuje oddawanie głosów przez wyborców.

Każdy wyborca ma przy oddawaniu głosu okazać swoją kartę legitymacyjną.

Wyborcy, którzy głosy swoje oddają, mają być po nazwisku w podwójnym spisie głosowania, z których jeden pisarz, drugi jeden z członków komisji prowadzi, wpisani.

Przewodniczący komisji wyborczej odbiera od każdego wyborcy kartkę głosowania złożoną, wkłada ją nieotworzoną do urny, i czuwać ma by zamiast jednej, więcej kartek do głosowania nie dawano.

Głosowanie zostaje w oznaczonej godzinie zamknięte, lecz wyborcom którzy przed upłynięciem ostatniej godziny w miejscu wyboru lub w poczekalni dla nich przeznaczonej albo bezpośrednio przed lokalem wyborów zjawili się niewolno odmówić przyjęcia głosu.

Jeżeli by okoliczności jakie stały się przeszk-

dą rozpoczęcia, przebiegu lub ukończenia wyboru, może komisya wyborcza za zgodą komisarza wyborczego, odroczyć akt wyboru na dzień bezpośrednio następujący, lub przedłużyć takowy.

Każde takie odroczenie lub przedłużenie musi w należytych czasie, w sposób w miejscu używany, być ogłoszone.

Jeżeli głosowanie było już rozpoczęte, akta wyboru i urnę ze znajdującymi się w niej kartkami głosowania, opieczętować ma komisya wyborcza i komisarz wyborezy, do chwili rozpoczęcia dalszego ciągu aktu wyborów.

Po ukończeniu głosowania, które przewodniczący komisji wyborczej ogłasza, lokal wyborów zostaje zamkniętym, tylko komisarz wyborezy, komisya wyborcza i mężowie zaufania, mają w nim pozostać.

Przed skrutynium wymiesza przewodniczący komisji kartki głosowania w urnie znajdujące się, poczem je wyjąć ma i porachować. Po ukończeniu tej czynności rozkłada jeden z członków komisji wyborczej, każdą kartkę głosowania osobno; wręcza ją po opatrzeniu przewodniczącemu, który ją w głos odczytuje i reszcie członków komisji do przejrzenia podaje.

Dwóch członków komisji wyborczej prowadzą

każdy jedną listę głosowania, w których nazwisko każdego kto głos na posła otrzymał zapisać, a obok nazwiska liczbę 1. przy drugim głosie który otrzymał liczbę 2. itd. domieścić mają.

Listy głosowania muszą się zgadzać i przez wszystkich członków komisji tudzież komisarza wyborczego mają być podpisane.

Postanowienia te obowiązują także przy wyborze zastępców, przy którym jednak tylko te głosy mają być zrachowane, które wymieniona osoba jako zastępca dla tego samego posła otrzymała. — Dlatego też w liście głosowania na zastępcę, obok nazwiska wybranego, także nazwisko tego domieszczeniem być ma dla którego jako zastępca wybranym zostaje. (Zastępca dla N. N)

Głosy, które padły na osobę wykluczoną od obieralności, głosy pod warunkami albo przytoczeniem poleceń dla tego, który ma być wybranym, tudzież głosy które nie podają wyraźnie osoby na którą głos został dany, są nieważne i nie mają być do oddanych głosów doliczane. Zarówno też kartki głosowania próżne (niewypełnione) nie mogą być do oddanych głosów doliczane.

Jeżeli przy wyborach w tym samym okręgu wyborczym dwóch posłów i zastępców więcej jak

jedno nazwisko w każdej rubryce wpisano, w takim wypadku tylko nazwisko na kartce głosowania względnie w rubryce tejże na pierwszym miejscu umieszczone uwzględnionem będzie.

Po ukończeniu aktu wyborczego, protokół czynności zamkniętym i wraz ze spisem głosowania przez członków komisji wyborczej, komisarza i pisarza podpisać się mającymi, z dołączeniem listy wyborców, spisu głosowania i list, tudzież kartek głosowania tak ważnych jak i za nieważne uznanych wspólnie opieczętowanym i napisem oznaczającym zawartość, zaopatrzoną, komisarzowi wyborczemu wręczonym zostaje.

Wynik głosowania ogłosić ma przewodniczący komisji wyborczej, w otworzonym napowrót lokalu głosowania.

Komisarz wyborczy odeszle akt wyborczy, którym wybór posła został ukończony, do politycznej Władzy krajowej; jeżeliby jednak jeden i ten sam wybór w więcej jak jednym kole wyborów się odbywał, do komisarza wyborczego głównej komisji wyborczej.

Jeżeliby akta wyborów nie zostały przez wszystkich członków komisji wyborczej podpisane — przyczyna tego w protokole wyborów podaną być ma.

W razie jeżeli głosowanie odbywało się w kilku kołach wyborczych, sprawdza główna komisya wyborcza złożona z siedmiu członków, wynik wszystkich wyborów do całości należących.

Do głównej komisji wyborczej wybiera reprezentacya gminy, w której komisya ma siedzibę trzech, a trzech wyznacza komisarz wyborczy, z grona wyborców tejże gminy, uprawnionych w tym okręgu wyborczym do głosowania.

Siódmy członek zostaje wybrany lub zamianowany, w sposób postanowieniami § 18. ord. wyb. określony. Przewodniczącego wybierają członkowie komisji względną większością głosów. (str. 13.)

Główna komisya wyborcza urzęduje w obecności komisarza wyborczego, w miejscu przez krajową władzę polityczną wyznaczonem, do którego w czasie urzędowania, oprócz komisarza wyborczego i członków komisji nikomu wejść niewolno.

Główna komisya wyborcza nie bada postępowania pojedynczych komisji wyborczych, lecz zestawia tylko skonstatowane przez nie wyniki głosowań.

Po skonstatowaniu rezultatu przeprowadzonych wyborów, zamyka się protokół czynności, który przez członków komisji, komisarza wyborczego i

pisarza podpisany, z dołączeniem wszystkich aktów wyborów, opieczętowany i napisem oznaczającym zawartość zaopatrzony, przedkłada komisarz wyborczy krajowej władzy politycznej.

Przewodniczący komisji wyborczej ma po utworzeniu lokalu komisyjnego, ogłosić wynik wyboru.

Przy głosowaniu na jednego tylko posła, ten uważanym będzie za wybranego, który otrzymał więcej jak połowę wszystkich oddanych ważnych głosów.

Jeżeli nikt nie otrzymał takiej bezwzględnej większości głosów, przystąpić należy do ściślejszego wyboru.

W Galicyi zaprowadza reforma wyborcza wyjątkowo także wybory proporcjonalne; z 70 okręgów wyborczych na które Galicya jest podzielona, wybiera 34, po jednym posle, zaś 36 okręgów każdy po dwóch posłów, a równocześnie dwóch zastępców. Z tego powodu co do ściślejszych wyborów odmienne są niektóre postanowienia. Przy wyborze w tym samym okręgu wyborczym równocześnie dwóch posłów, ten jako wybrany uważanym być ma, który więcej jak połowę wszystkich oddanych ważnych głosów otrzymał. Jako drugiego wybranego

uważać się ma tego, który otrzymał więcej jak czwartą część oddanych ważnych głosów.

Gdyby przy pierwszym wyborze nikt bezwzględnej większości głosów nie uzyskał, przedsięwzięty będzie drugi wybór, a jeżeli i przy tym nikt nie otrzymał bezwzględnej większości głosów, nastąpi ściślejszy wybór.

Jeżeli przy pierwszym lub drugim głosowaniu jeden z wybrać się mających otrzymał absolutną większość głosów, lecz reszta głosów się rozstrzeliła, tak iż nikt nie otrzymał więcej jak czwartą część oddanych głosów, natenczas co do drugiego wybrać się mającego posła, zarządzony być ma ściślejszy wybór. (§ 35. Ord. w.)

Jeżeli przy pierwszym lub drugim wyborze oddano głosy tylko na jedną osobę, lub jeżeliby głosy nad drugi mandat opiewały na jedną osobę, lecz nieuzyskano potrzebnej do wyboru ilości głosów, natenczas do wyboru drugiego posła odbędzie się ponowne po myśli § 33. ord. wyb. głosowanie.

Jeżeli w ściślejszym wyborze jeden poseł ma być wybrany, wyborcy mają głosować na jedną z tych dwóch osób, które miały względnie najwięcej głosów; zaś w razie gdyby przy wyborze dwóch posłów, oddano głosy tylko na jedną osobę — lub

gdyby na drugi mandat nikt nie otrzymał potrzebnej ilości głosów (*więcej jak $\frac{1}{4}$ głosujących*) w takim wypadku głosować mają wyborcy na jedną z tych dwóch osób, które po wybranym, największą względną ilość głosów miały (np. głosów ważnych oddano 200, tylko jeden (np. X.) otrzymał 101 głosów, z reszty 99. głosów otrzymał A. 49, B. 30, C. 20, natenczas przy ściślejszym wyborze ma się głosować na A. lub B. głosy na inną osobę dane nie liczą się).

Jeżeli w ściślejszym wyborze dwóch ma być wybranych posłów głosować należy na jedną z tych trzech osób, które przy ostatnim wyborze najwięcej głosów otrzymały, (w przykładzie gdyby X nie miał absolutnej większości głosów — na osoby X. A. i B.). Jako wybranych uważa się te dwie osoby, które względnie najwięcej otrzymały głosów, (*a więc nie absolutną większość*).

W razie jeżeliby do wyboru ściślejszego z powodu równości głosów więcej jak trzech było powołanych, rozstrzyga los przez przewodniczącego komisji wyciągnięty, który z mających równość głosów do ściślejszego wyboru ma być wzięty, (wedle przykładu między osobami X., A., B., C. mają

X. i B. równą ilość głosów, lecz mniej jak A. C., losowanie odbyć się ma między X. i B.).

Głos przy ściślejszym wyborze dany na osobę nieobjętą tymże, jest nieważny.

Jeżeli przy ściślejszym wyborze wszystkie oddane ważne głosy podzielone były równo na osoby do wyboru podane, rozstrzyga los przewodniczącego komisji wyborczej wyciągnięty, która z nich jest wybrana.

Jeżeli w tym samym okręgu wyborczym dwóch ma być wybranych posłów (w Galicyi) — wybiera się tą samą kartką głosowania, także ich zastępców, w ten sposób, że wyborca wpisze na swojej kartce głosowania prócz nazwiska osoby, którą wybiera na posła, w drugiej rubryce nazwisko drugiej osoby którą wybiera na zastępcę tegoż.

Wybór zastępcy odbywa się tym samym aktem wyboru, którym poseł zostaje wybrany.

Przy wyborze zastępcy liczone będą tylko głosy, które na ważnych kartkach głosowania wpisane na posła wybranego zostały oddane.

Jako zastępca uważanym będzie ten, który największą *względną* ilość głosów otrzymał.

W razie jeżeli przy decydującym wyborze dwóch lub więcej otrzymało równą ilość głosów,

roztrzyga los, który z nich jako wybrany uznanym być ma.

Zastępca wstępuje do Rady państwa w razie jeżeli mandat posła którego jest zastępca został jakim bądź sposobem opróżniony.

Wyborca który nie głosował w jednym z poprzednich głosowań, może przy drugim głosowaniu lub przy ściślejszym wyborze i przy obydwu głosować.

Jeżeli wybór przeprowadzono w kilku miejscach wyboru lub grupach wyborczych, komisarz wyborczy głównej komisji wyborczej zarządza przeprowadzenie drugiego względnie ściślejszego wyboru.

Szef krajowej władzy politycznej wyda, po rozpatrzeniu przedłożonych aktów, każdemu wybranemu posłowi, a wrazie opróżnienia mandatu poselskiego wybranemu tegoż zastępcy — jeżeli posiada warunki obieralności § 7. ustawy zasadniczej — (obywatelstwo austriackie i ukończony 30 rok życia) certyfikat upoważniający do wstępu do Rady państwa.

Odmówienie wydania certyfikatu, nie upoważnia do rozpisania ponownego wyboru, tak długo dopóki Izba posłów nie uzna wyboru za nieważny.

Akta wyborów przedłożone zostają Ministrowi spraw wewnętrznych, który je oddaje do prezydium Izby posłów.

Posel w dwóch miejscach wybrany winien najpóźniej do 8 dni po ukostytuowaniu się, nowo wybranej Izby posłów, a w razie wyboru uzupełniającego, po otwarciu dotyczącego peryodu sesyi, oświadczyć który wybór przyjmuje. — Gdyby tego nie uczynił, rozstrzyga losowanie przez prezydenta Izby na publicznem posiedzeniu wykonane, dla którego okręgu wyborczego wybór jest ważnym.

W okręgu wyborczym w ten sposób opróżnionym ponowne wybory mają być rozpisane, jeżeli nie jest wybrany zastępca, który miejsce opróżnione ma zająć.

Jeżeliby prócz wypadku ogólnych nowych wyborów, w przeciągu 90 dni po wyborze posła, zaszła potrzeba nowego na miejsce jego wyboru. Wybory te na podstawie list wyborców ostatniego poprzedniego wyboru przeprowadzone być mają, chybaaby wybór tego posła właśnie z powodu niedokładności tych list został unieważniony.

Izba posłów rozstrzyga po wysłuchaniu sprawozdania komisji legitymacyjnej o ważności wyboru, najpóźniej do roku po wyborze.

Przebaczą może czytelnicy, że trzymając się przysłowia „melius abundare quam deficere“, nadużywam ich cierpliwości, dorzuceniem kilku słów.

Wybór posła odbywać się będzie równocześnie nie tylko w siedzibach sądów powiatowych lecz także co najmniej w kilku a może w kilkunastu miejscowościach, bo każdy okręg sądowy ze względu na liczbę gmin w każdym z nich położonych — i zaludnienie będzie terytoryalnie na kilka ciał i miejsc wyborczych podzielony. Wybór więc posła (względnie dwóch posłów i zastępców) odbywać się będzie równocześnie w kilkunastu miejscowościach, do okręgu wyborczego wcielonych. Nadto przy wyborach dwóch posłów i zastępców tylko pierwszy potrzebuje absolutną większość głosów, dla drugiego wystarcza liczba głosów większa jak jedna czwarta część, a przy ściślejszym głosowaniu na obydwóch względną większość głosów; zaś zastępcy posłów wybrani zostają względną większością głosów już przy pierwszym głosowaniu.

Nieulega wątpliwości że wobec tych postanowień, jeden głos stracony może być decydującym, tudzież że rozstrzelenie głosów byłoby nieuniknionem jeżeli nieprzygotowani będziemy luzem głosować.

Niechaj nam posłuży jako przykład postępowanie braci naszych pod zaborem pruskim; mimo ucisku, mimo wysiłków rządu i hakaty, odnieśli przy wyborach najświeższych zwycięstwo. Jedyne silna narodowa świadoma celu organizacya, solidarność i karność ściśle przestrzegane, dały im przy pomocy Bożej zwycięstwo, — bo w jedności siła.

Mamy drogę wskazaną, opamiętajmy się, przełammy obojętność, gnuśność i zwątpienie, wrogów czynu i przystąpmy do organizacyi narodowej.

